

NYHETS BREV fra nordic art info

Nummer 9, 26. august 2004. Redaktør: Hanne Storm Ofteland

«Genius» - Sigmund da Silva. Malerier og aforismer

NOE SÅ FREKT? Kalle en utstilling «genius». Til og med med mange selvportretter. Akkurat snaut for en egenerklæring, - jeg er et geni! I antikken *hadde* man et geni, nå er det stort sett slik at man er et geni. Forskjellen er stor. Men antikken fremviser også forskjellige syn på saken. Det er en forskjell mellom en Sokrates' Daimon og det latinske Genius. Sokrates' Daimon er amoralsk (ikke umoralsk) mens genius er knyttet opp mot en ledsagende positiv størrelse. Genius var, etter romernes forestillinger en skytsånd som var knyttet til mennesker eller steder. De ledsaget disse fra begynnelse til slutt og man æret ens genius med offer på fødselsdager og på høsten. Jupiter var mennenes genius, Juno kvinnenes. I tiden fremstilte kunstnerne menneskenes genier som toga-kledte skikkelser med tilhyllet hode og et overflødigthorn i armene. Genius Loci var som oftest fremstilt i slangeskikkelse.

Det er her, i en klassisk oppfattelse at da Silvas kamp med genius hører hjemme. Et sted mellom Sokrates' Daimon og det latinske Genius. I et psykologisk virkefelt der han uhemmet, eller nettopp hemmet, av samtidens oppfatninger rapporterer så redelig, som det er tilgjengelig, hvordan samlivet med en krevende Daimon oppleves:

«Genius uttrykker seg gjennom den hensynsløse spontanitet»,

skriver da Silva i en av sine aforismer. Den som skal tjene en slik spontanitet blir sikkert filleristet til tider. Det ligger en eksistensiell tung sky over mange av disse utsagnene. Da Silvas arbeider og teser er gjennomsyret av en lengsel etter å være nær denne type kraft. En eksistensiell og fullt virksom omgang med disse kreftene som reelle i et historisk perspektiv må arte seg som en intern kamp med å stadig gjennopplage grenseoppgangen mellom abstraksjonen og virkeligheten, og av hva som er genius' vilje og hva som er egoets.

VERNISSAGE: torsdag 26. august, kl 18.00–21.00

ÅPNINGSTIDER: fre 27.–søn 29. juni kl 12.00–17.00.
For visning utenom åpningstidene, ring: 472 35 186.

PRISER: Kr 6 500–30 000.

NETTKATALOG med oversikt over alle arbeider publiseres på nordic art infos hjemmesider 26. august.

Det er mulig å kjøpe bilder via nettet.

Selvportrett. 1999. Olje på lerret. 30 x 30 cm. Kr 12 000,-

Men i følge et gammelt leksikon er det ikke tilfredstillende med bare en rå skapende kraft av spontanitet bakom egoet: «Den rike skaperkraft er dog i og for seg ikke tilstrekkelig til å konstituere genier; der fordres tillike det overlegne åndens syn, som behersker mangfoldigheten og gjør den til et levende uttrykk for ideen. Geniet har en indre ubetingelig higen etter virksomhet; dets store syner driver det fremover; motstand og hindringer utvikler dets krefter; ærgjerrigheten egger det; og dets egen åndelige rikdom gir det midler og makt til å nå målet.» Denne aktivitetens locus er nettopp det som ligger og lurar i da Silvas teser. Bakenom masken.

«Genius er hinsides egoet.»

Grensen mellom egoet og geniet er allikevel til tider uklart, som i utsagnet:

«Min kunst er sublimering av den aller høyeste form for seksualitet.»

Men kan denne indre genius eller daimon forventes å oppfylle en standard fra en tidligere tids kunstoppfatning. Har den hang til etablert estetikk og utprøvde narrativer? Har genius noensinne latt seg legge i harnisk lik en arbeidshest for å oppfylle et kulturelt ønske om en høyverdig standard inspirert av tidligere tider? Renessansen er ikke så mye et unntak som det ikke var en hendelse som ble fremkalt ved noe ønske om en gammel standard, så mye som det var en demring av fortiden gjennom samtidens egne spesifikke

3 % avgift til BKH (Bildende Kunstneres Hjelpefond) kommer i tillegg til salgsprisen.

nordic art info

Brugt. 3 c, 0186 Oslo
Tlf: 472 35 186. Faks: 22 38 02 88
www.nordicart.info

Org.nr. 986 316 868
Kontonr. 0539.23.36062
gallery@nordicart.info

innsikt. Men det latinske genius er kanskje en slik innførelse. Et lån. Og bærer preg av å være en temmet daimon, et slags hver-manns-eie som kan kontaktes og kultiveres med noen knebøyninger på festdager. Ganske så moderne i og for seg. Genius har nettopp noen republikanske trekk (ingen adel) lik en daimon fratatt sitt Aristos, - sitt aristokratiske vesen. Sin suverene autoritet.

Genius eller daimon, de lar seg ikke innlemme i noe prosjekt. Den kan bare kjennes i en eksistensiell forstand. Den greske daimon ligner mer på vesenet i da Silvas turbulente prosjekt. Som i utsagnet:

“Dommen over ens eget arbeid er forbeholdt geniuset.”

I det siste utsagnet ser det ut som bare en slik daimon kan uttale gyldige dommer over et hvilket som helst verk. Og egoet er undertrykt som meningsberettiget. Vi ser en eksistensiell virksomhet som prosjektets energisenter. Et underliggende leitmotiv:

“En genius kan bevege seg gjennom en person og ut til kontaktflaten til et annet åpent menneske.”

Utsagnene fungerer ofte som dommer om grenseoppgangen mellom det høyverdige og det middelmådige: hvor det middelmådige grenser til noe slikt som det urene, og skiller skarpt mellom det som er meningsberettiget om det geniale og det som ikke er det. Middelmådigheten tillegges en smitteeffekt som geniuset er sårbar overfor:

“Ett geni utholder ALT - utenom det middelmådige.”

Jeg ville heller tro, at egoet som er henvist til å adlyde geniets ordre, ikke utholder middelmådigheten ved å være maktesløs som formidler og redusert til et vanlig talent som har kjent vinden på toppene.

“Middelmådigheten kan påstå han er geni fordi det er egoet som taler. Men virkeligheten berøres ikke.”

Nettopp her er denne muligheten, denne virkeligheten som kan berøres i en brennende sameksistens med geniuset. Bare Frodo kjenner ringens makt som bærer den ved sitt bryst. Dette er en intern dialog mellom det sakrale og det profane som utspiller seg i den maleriske produksjonen og setter sine spor på lerretet. For å avverge vindmøllenes makt velger kunstneren å underkaste seg et samvær med en daimon koste hva det koste vil. Kraftfeltet fanger.

Tilsynelatende søker mange av da Silvas teser å tilbakedrive all middelmådighet. Disse retoriske sparkene i retning av middelmådigheten skulle ikke overraske, for de var ikke uvanlig blant nyromantikere i det tyvende århundre. I dette blikket var samtidens store problem kort og godt at den ikke i tilstrekkelig grad vendte blikket mot det begavede, høyverdige og sjelfulle.

Allikevel peker problemstillingen i da Silvas undersøkelse ikke så mye i en slik kritisk-humanistisk retning, og hans verker vikarierer ikke for noen sak. De er som besvergelses av en fristende og behagende middelmådighet som venter innenfor enhver dør og ved neste hjørne. En regelrett kamp mot en middelmådighet som forpester en slags Nietzscheansk høyfjellsluft og kveler for lengselen mot å puste i det det sublime.

På tross av posøren som også stikker seg frem i aforismene er da Silvas virksomhet og nerven som er i hans arbeider, først og fremst drevet av en autentisk eksistensiell reise i landskapet mellom middelmådigheten og drageånden fra geniuset. En eksistensiell empiri og utforskning i mange retninger:

“Geniet føler at det er en skjult hemmelighet i alt, en dypere sammenheng - at det er en åpning i alle ender, ingen avslutning noe sted - noen gang.”

Utstillingen “Genius” dreier seg ikke om vår samtids populære oppfatninger av begrepet “geni”. Åndens rike innhold, og originaliteten, ett nytt syn og evnen til under utførelse å beherske den konkrete virkelighet er det etterlengtede. Hukommelse, utholdenhet og flid er, om enn nødvendige betingelser, kun betingelser.

Utstillingen avdekker dog en selvpoppfattelse av å være en singular og ensom prosess midt i middelmådighetenens marked der listen for genier ligger så lavt at alle kan ta et hopp.

Hvis jeg lytter etter den hverdagslige anvendelsen av generklæringer så ser jeg en bruk som er selvreflekterende, dvs. den er av en type som bekrefter våre egne grenseoppganger. “Ah, den og den er genial!” - i betydningen; noe som er tilsynelatende skreddersydd til ens egen suverene vurdering. Gjennom film, TV, musikk, tidsskrifter (inkludert nyhetsmanipulering der mediet rapporterer om seg selv) kan eiere og arkitekter av massemedier legge frem sitt tilbud for en slik vurdering til en større gruppe enn noen annen (og styre verden i retninger den antageligvis ikke forstår) og demonstrere helt tydelig en enorm markedsrett og bank-tekke. En popvideo i sirkulasjon på MTV sees av et forum større enn alle andre. Populistiske valg som i SMS-avstemninger på landsbasis etc., bygges inn i markedsføringen av et kontrollert tilbud som resulterer i en personlighet, en vinner, som er mediavasket for markedskreftene. En stjerne riktig nok, av uvis varighet, men det spiller ingen rolle for Apell betyrs aksess akkurat så lenge det varer.

Genibegrepet flyter ut i en populistisk suppe bestående av betydningene; idol, egomani, utvalghet, guddommelighet, bestselgerstatus, stjernekjendis, paparazziobjekt og myteskikkelse. På begge sider av skjermen, i stuer og studio skapes langsomt - Homo Medius.

Jan Valentin Sæther

T.v.: *Genius*. 2004. Olje på lerret. 100 x 98 cm. Kr 30 000,-

T.h.: *Genius in Presence of Death*. 1999. Olje på lerret. 40 x 40 cm. Kr 10 000,-